

SPRAWOZDANIA – RECENZJE – Dyskusje

PROFESOR PIOTR LENARTOWICZ SJ (1934–2012)

Piotr Lenartowicz, syn Wiesława i Krystyny z domu Schneider, urodził się 25 VIII 1934 r. w Warszawie. W r. 1951 zdał egzamin maturalny w III Gimnazjum im. Jana Sobieskiego w Krakowie. Rok później rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie, gdzie w 1958 r. uzyskał dyplom lekarza medycyny. Od 1956 r. pracował jako asystent w Zakładzie Fizjologii Człowieka AM w Warszawie, a od 1958 r. również w Zakładzie Fizjologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Rozprawę doktorską z zakresu nauk medycznych na temat: *Wpływ soli amonowych na elektrokortikogram i korowe potencjały bezpośrednio wywołane*, wykonaną pod kierunkiem prof. dr. med. Franciszka Czubalskiego, obronił w 1961 r. (już będąc w nowicjacie) na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie.

Do zakonu jezuitów wstąpił 1 XI 1960 r. i w Kaliszu odbył dwuletni nowicjat. W latach 1962–1965 studiował filozofię na Wydziale Filozoficznym TJ w Krakowie, gdzie uzyskał kanoniczny stopień licencjata filozofii, równoważny magisterium. Następnie studiował na Wydziale Teologicznym Bobolanum w Warszawie (1965–1969), gdzie również zdobył licencjat. Święcenia prezbiteratu przyjął 17 VI 1968 r. w Warszawie.

W 1971 r. rozpoczął studia doktoranckie na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, pracując w okresie 1972–1973 jako kapelan w Westminster Cathedral w Londynie i uczestnicząc w seminarium, jakie w Oxford University prowadził prof. Rom Harré. Doktorat z filozofii uzyskał w 1975 r. na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie na podstawie rozprawy pt. *Phenotype-Genotype Dichotomy: an essay in theoretical biology* (Rome 1975), przygotowanej pod kierunkiem prof. Jerzego Szaszkiewicza SJ.

Po powrocie do Polski był przez rok duszpasterzem akademickim na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Od 1978 do 1998 r. był kapelanem Sióstr ze Zgromadzenia Córek Bożej Miłości w Krakowie (ul. Pędzichów 16).

Od 1976 r. na Wydziale Filozoficznym TJ w Krakowie (obecnie Akademia Ignatianum) wykładał wprowadzenie do filozofii oraz filozofię przyrody żywej, a od 1990 r. – także filozofię poznania.

W 1985 r. Lenartowicz uzyskał stopień doktora habilitowanego na Wydziale Filozoficznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Papieski Jana Pawła II) na podstawie książki *Elementy filozofii zjawiska biologicznego* (Kraków 1986). Książka wzbudziła przychylne zainteresowanie wśród biologów i filozofów, o czym świadczą recenzje. W 1991 r. Wielki Kanclerz Wydziału, Przełożony Generalny TJ Peter-Hans Kolvenbach SJ – po uzyskaniu *Nihil obstat* Watykańskiej Kongregacji pro Institutione Catholica – mianował go profesorem nadzwyczajnym na Wydziale Filozoficznym TJ w Krakowie, a w 1999 r. – profesorem zwyczajnym.

W latach 2002–2004 Lenartowicz był prorektorem w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej Ignatianum w Krakowie. Przez pierwszy semestr r. 1986/1987 wykładał historię filozofii i filozofię przyrody na Wydziale Filozoficznym Colorado State University w Fort Collins (USA). Od 1991 r. wykładał także w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Kapucynów w Krakowie. W latach 1993–2003 był zatrudniony na Wydziale Filozoficznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Od 1995 do 2001 r. był przewodniczącym Towarzystwa Naukowego Księży Jezuitów w Krakowie. Od 1995 do 2010 r. był w Ignatianum kierownikiem Katedry Filozofii Przyrody Żywej.

Wraz z prof. J. A. Janikiem był redaktorem 4 tomów materiałów z seminariów organizowanych z udziałem Jana Pawła II w Castel Gandolfo: *Nauka-Religia-Dzieje*, w których Lenartowicz uczestniczył w latach 1982–1990. Opracował też i wydał pamiętniki swego ojca Wiesława *Wspomnienia szwoleżera: Wojna roku 1920. Niewola 1939–1945*. Kraków 2005, ss. 128.

Brał udział w europejskich zjazdach jezuitów zajmujących się profesjonalnie działalnością w dziedzinie nauk przyrodniczych (Aix-en-Provence 1989, Barcelona 1991, Gdynia 1993, którego był współorganizatorem) oraz w podobnych spotkaniach jezuitów wykładających filozofię (Zagrzeb 1995, Kraków 1998). Uczestniczył też w kilku kongresach o tematyce filozoficznej i był zapraszany z wykładami przez instytucje naukowe w kraju i za granicą (Austria, Słowacja, USA).

W r. 1995 ks. Lenartowicz nawiązał współpracę z dr Jolantą Koszteyn, biologiem i ekologiem, adiunktem w Zakładzie Ekologii Morza Instytutu Oceanologii PAN w Sopotcie. W r. 1997 r. doszło do oficjalnego porozumienia o współpracy między Wydziałem Filozoficznym TJ i Zakładem Ekologii Morza IO PAN.

Jego wieloletnia działalność dydaktyczna i naukowo-pisarska dowodzi ciągłej ambicji, by studentom i czytelnikom przekazywać najnowszy, uaktualniony stan wiedzy w dziedzinie biologii i by na tym uzupełnianym systematycznie obrazie ukazywać znaczenie pojęć przyrodniczych, istotnych dla filozoficznej wizji rzeczywistości. Lenartowicz, nawiązując do tradycji arystotelesowsko-tomistycznych, był zwolennikiem obiektywizmu i pluralizmu ontycznego. W tym właśnie duchu interpretował odkrycia współczesnej empirii nauk biologicznych.

Ojciec Piotr Lenartowicz pracował niemal do końca swego życia. Mimo dolegliwości – które, jak się potem okazało, były skutkiem choroby nowotworowej – prowadził dalej zajęcia dydaktyczne na Ignatianum. W lipcu 2012 r. uczestniczył jeszcze – jako promotor – w obronie rozprawy swego doktoranta. Nawet we wrześniu, gdy osłabiony i wyczerpany chorobą siedział przy biurku lub leżał w łóżku, prosił o czytanie i nanoszenie modyfikacji do poszczególnych rozdziałów nowego wydania swego podręcznika z teorii poznania.

Zmarł 10 października 2012 r. w Krakowskim Kolegium Jezuitów, mając 78 lat. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 15 października w Bazylice Najśw. Serca Jezusa. Obrzędem na Cmentarzu Rakowickim przewodniczył ks. kard. Franciszek Macharski. O. Piotr został pochowany w grobowcu jezuitów przy alei głównej.

Piotr Lenartowicz jest autorem ponad 100 publikacji, w tym poniższych książek: *Phenotype-Genotype Dichotomy*. Rome 1975, ss. 233.

Wprowadzenie do zagadnień filozoficznych. Kraków 1979, ss. 130.

Elementy filozofii zjawiska biologicznego. Kraków 1986, ss. 478.

- Elementy teorii poznania – szkice wykładów*. Kraków 1998, ss. 184.
Wprowadzenie do zagadnień filozoficznych. Wyd. II. Kraków 1998, ss. 151
(we współpracy z J. Bremerem i J. Koszteyn).
Wprowadzenie do zagadnień filozoficznych. Wyd. III. Kraków 2000, ss. 201
(we współpracy z J. Bremerem i J. Koszteyn).
Ludy czy małpoludy. Problem genealogii człowieka. Kraków 2010, ss. 418.

O PIOTRZE LENARTOWICZU

Bibliografia i wybrane artykuły (do 2008 r.) oraz tekst jego rozmowy z prof. Zbigniewem Wróblewskim z Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, ukazujące zainteresowania naukowe i poglądy filozoficzne P. Lenartowicza, znajdują się w księdze *Vivere & Intelligere. Wybrane prace Piotra Lenartowicza SJ wydane z okazji 75-lecia jego urodzin*. Kraków 2009, ss. 832.

Informacje o nim znajdują się również w następujących publikacjach:

- *Professor Piotr Lenartowicz SJ (1934–2012)*, „Forum Philosophicum”, 2012 (w języku angielskim; w druku).
- Roman Darowski, *Profesor Piotr Lenartowicz SJ (1934–2012): Biografia – Bibliografia – Filozofia*, „Rocznik Wydziału Filozoficznego Akademii Ignatianum w Krakowie”, t. XVIII: 2012 (tu m.in. pełna jego bibliografia oraz obszernie omówienie jego poglądów filozoficznych; w druku).
- *Philosophia rationis magistra vitae*, red. Józef Bremer, Robert Janusz, Kraków 2005, t. 1, s. 53–76.
- Roman Darowski, *Filozofia jezuitów w Polsce w XX wieku*. Kraków 2001, s. 197–211.
- G. Polak, *Kto jest kim w Kościele*, Warszawa 1999, s. 206–207.
- *Rocznik Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie*, 1988, Kraków 1989, s. 190–191; 1993–1994, s. 280–282; 1999, s. 1991–1992, s. 57–60 (program wykładów); 1993–1994, s. 280–282 (bibliografia); 1999, s. 173–174 (bibliografia).
- *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy, 1564–1995*, Kraków 1996, s. 359.
- G. Polak, *Kto jest kim w Kościele katolickim?* Warszawa 1996, s. 203.
- *Informator filozofii polskiej*, Kraków 1995, s. 148.

ROMAN DAROWSKI
(Kraków)

EPIFANIA ŻŁA

Mirosław Miniszewski, *Architektura zła. Wyjątkowość Holocaustu jako problem filozoficzny*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2012, s. 208.

Problem Holocaustu jest przedmiotem bardzo wielu rozpraw o charakterze historycznym, socjologicznym, a także teologicznym, jednak poświęcona mu literatura filozoficzna nie jest tak liczna. Główną, jeśli nie wyłączną, przyczyną takiego stanu rzeczy jest rozpowszechnione obecnie ujmowanie Zagłady w kategoriach religijno-politycz-